

Slik får vi flere unge med funksjonsnedsettelse i arbeid

Bjørn Hvinden

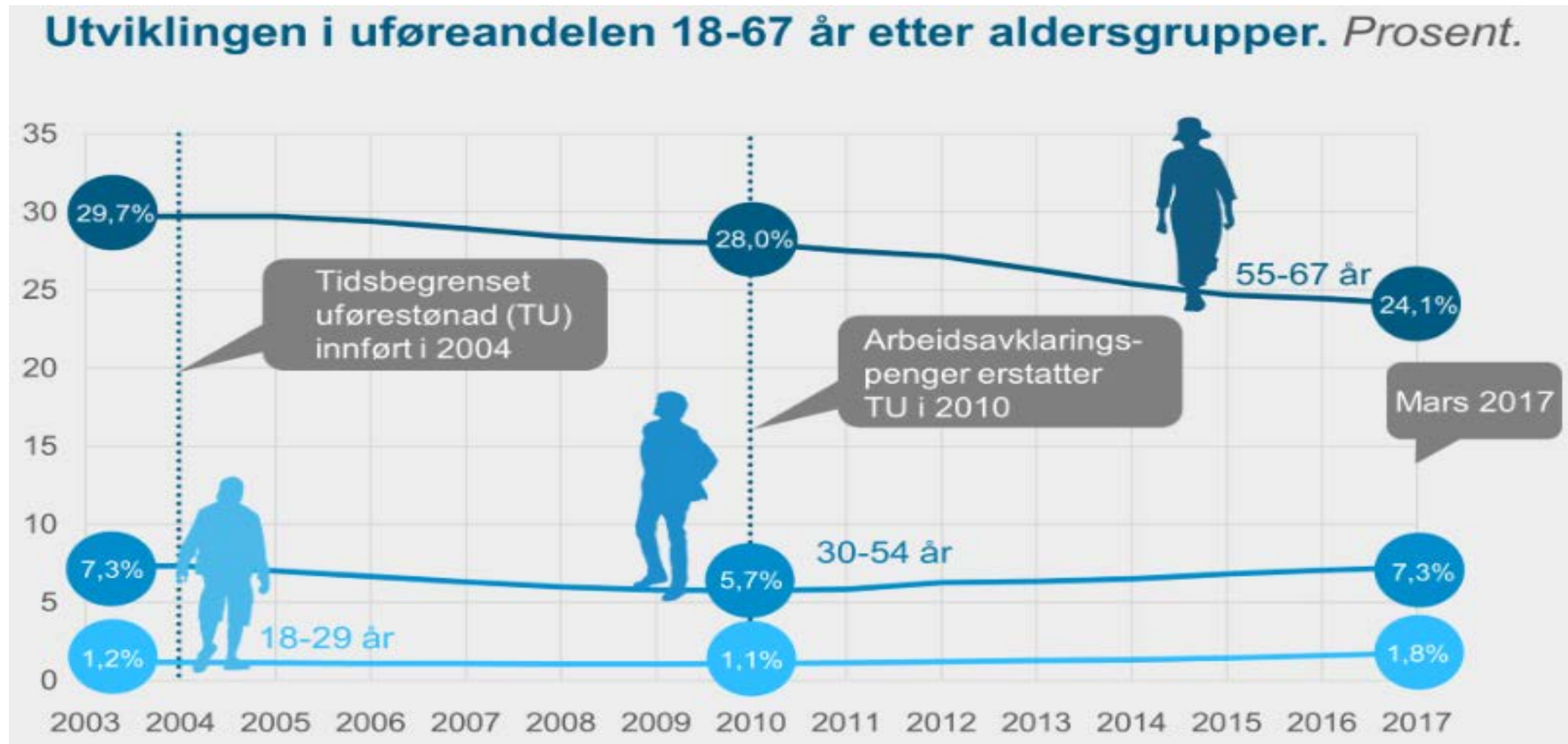
***Velferdsforskningsinstituttet NOVA –
OSLOMET – Storbyuniversitetet***

bhvind@oslomet.no

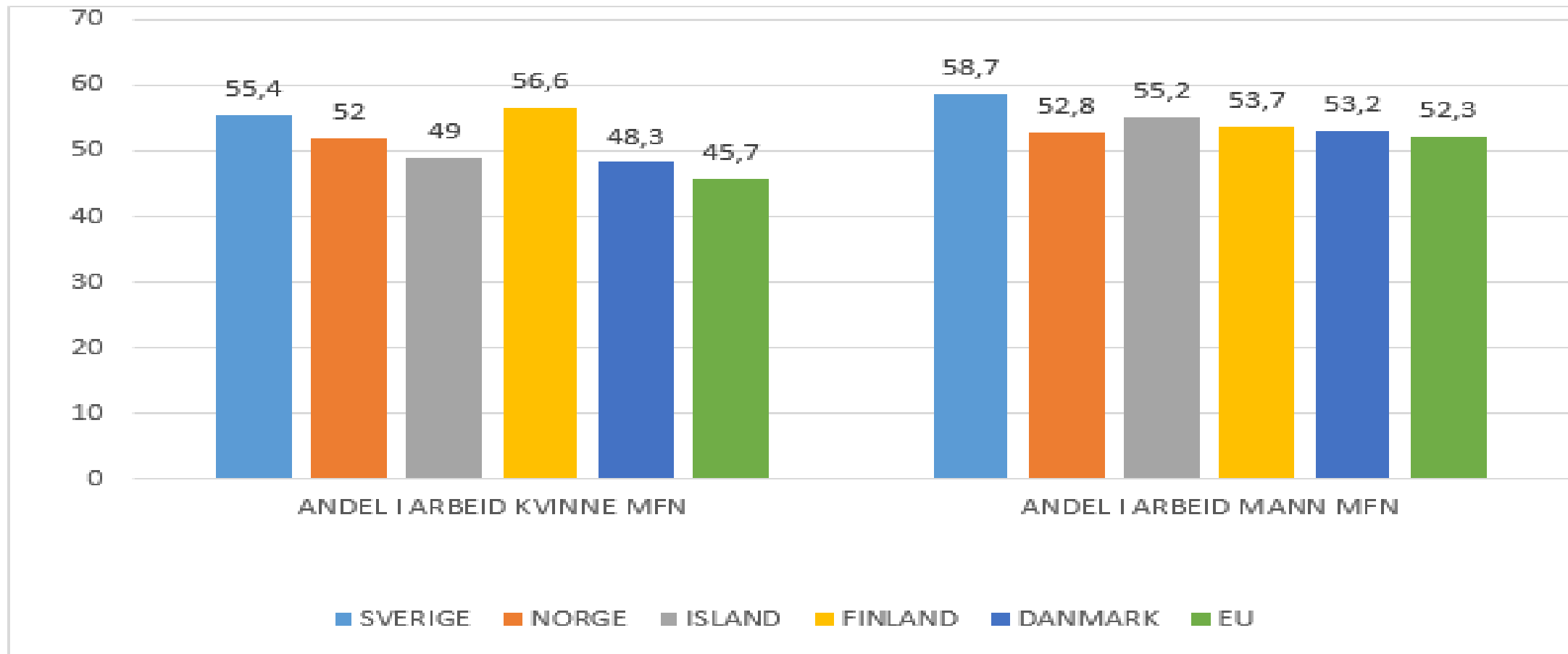
Hovedpunkter

- Hvordan ser situasjonen ut for unge med funksjonsnedsettelse mht. arbeid i Norge (hvis vi sammenlikner med situasjonen i andre land og da særlig i våre nordiske naboland)?
- En slik sammenlikning tilsier at norske myndigheter har et handlingsrom de kan bruke -- eller ikke bruke -- for å sikre at flest mulig unge med funksjonsnedsettelse får en god overgang til voksenliv, selvbestemmelse og yrkesdeltakelse.
- Mangler den verktøykassa av tiltak som norske myndigheter har i dag, viktige redskaper? Eller er problemet at norske myndigheter ikke utnytter og samordner godt nok de redskapene de allerede har?

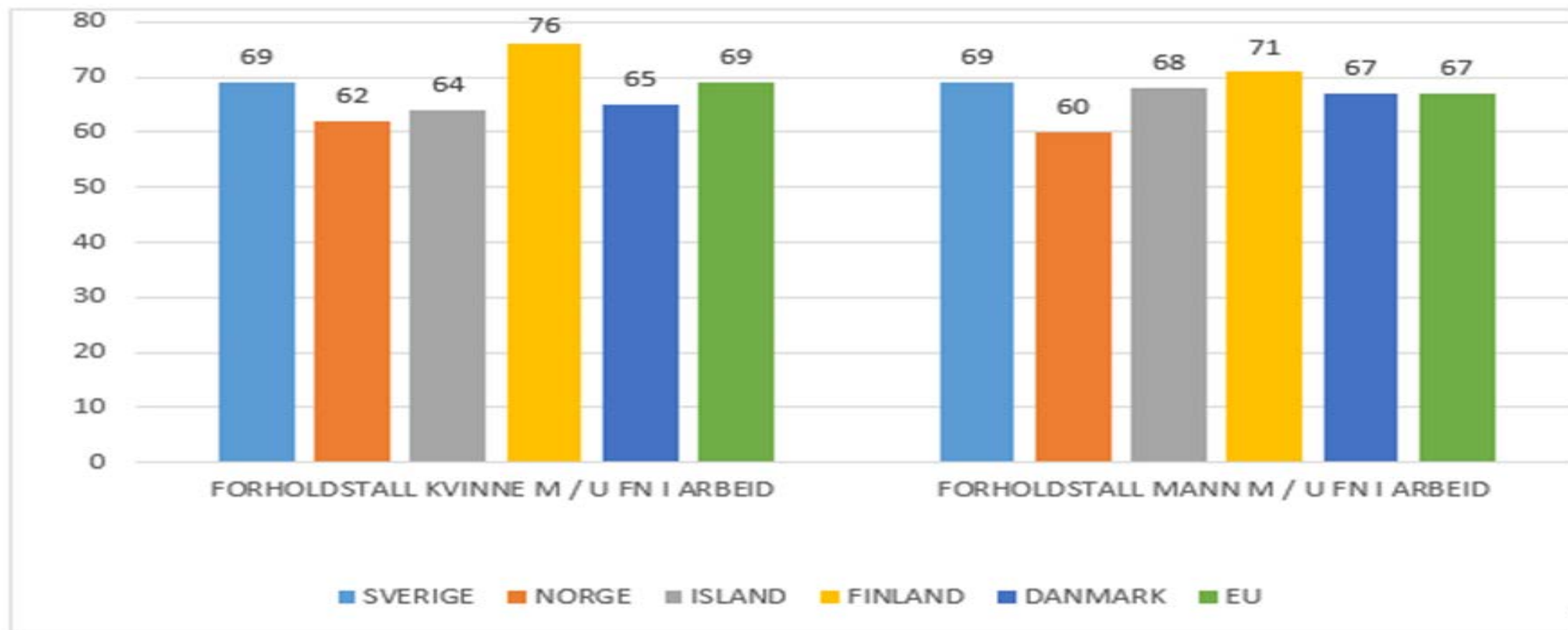
Siden 2003, har Norge nærmet seg en fordobling i andelen unge som mottar uføretrygd (NAV 2017)

Figur 1: Alt i alt lå andelen personer med funksjonsnedsettelse (20-60 år) i arbeid litt *lavere* i Norge enn i Sverige og Finland i 2014. Andelen i Norge var noe høyere enn i Danmark, Island og EU sett under ett. Bildet var litt forskjellig for kvinner og menn med funksjonsnedsettelse (Kilde: EU-SILC data).

Figur 2: Derimot var forholdstallet mellom andelen personer (20-64 år) *med* funksjonsnedsettelse i arbeid og andelen personer (20-64 år) *uten* funksjonsnedsettelse i arbeid (2014) lavere i Norge enn de andre nordiske landene og EU under ett. Her var hovedbildet likt for kvinner og menn.

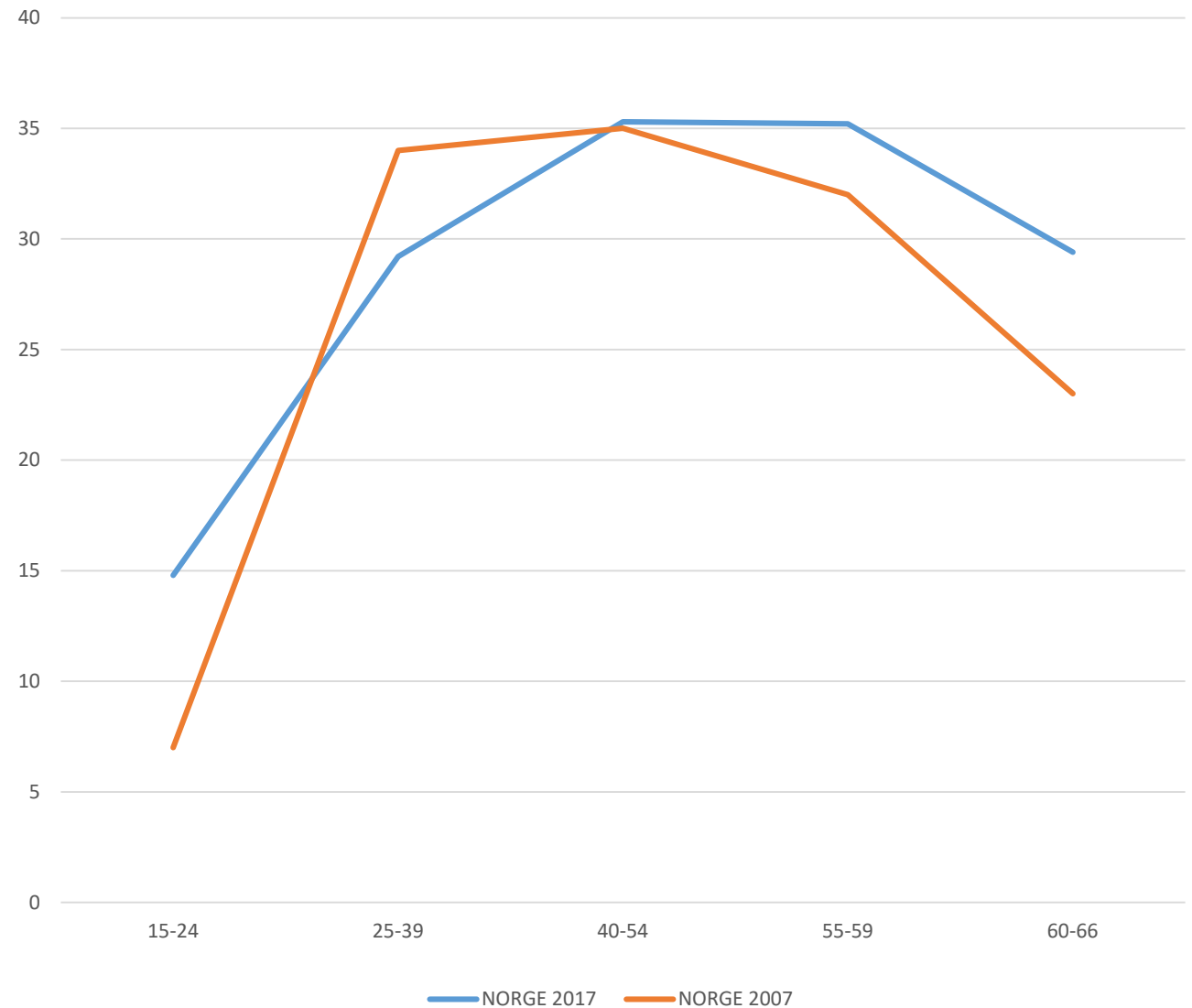

Figur 3

I følge tall for Statistisk sentralbyrå i Norge tiårsperioden 2007-2017 var prosentforskjellen mellom andel nordmenn **uten** funksjonsnedsettelse i arbeid og andel nordmenn **med** funksjonsnedsettelse i arbeid **størst** i midlere aldersgrupper og **mindre** i de yngste og de eldste aldergruppene.

Likevel synes gapet i yrkesdeltakelse mellom de yngste nordmennene uten og med funksjonsnedsettelse å ha **økt** i perioden.

Dette kan være en følge av at arbeidsmulighetene for de sistnevnte ble **dårlige** i tiårsperioden (jf. den økte uføreandelen blant yngre)

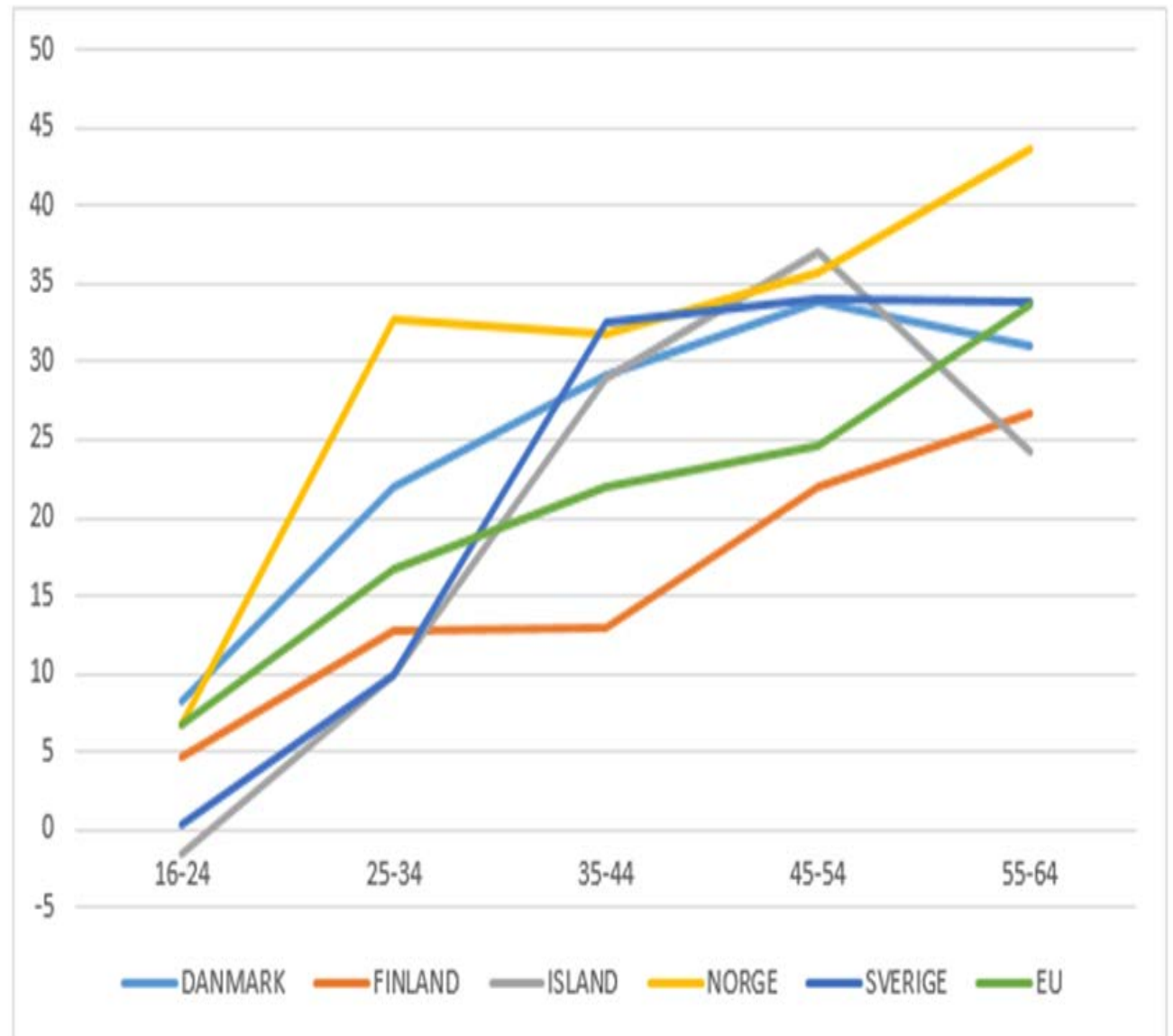

Figur 4:

Tall fra en europeisk undersøkelse fra 2014 (EU-SILC) tilsier at prosentforskjellen mellom andel personer **uten** funksjonsnedsettelse i arbeid og andel personer **med** funksjonsnedsettelse i arbeid **steg mest** fra den yngste til den eldste aldersgruppe i Norge, og minst i Island og Finland.

I følge de samme tallene hadde Danmark og Norge **det største gapet i yrkesdeltakelse** i den yngste aldersgruppen og **den raskeste økning i gapet** til neste aldersgruppe.

(Utviklingen for EU under ett lå omtrent midt mellom disse landenes utvikling)

Behov for nye virkemidler eller bedre utnyttelse, kombinerings og samordning av dem Norge allerede har?

- ❖ **Utdannings- og kvalifiseringssporet** (Bedre tilrettelagte utdannings- og kursløp for unge med funksjonsnedsettelse, utfyllt med bedre opplæring, veiledning og coaching av arbeidsgivere)?
- ❖ **Lovsporet** (innføring av kvoteordninger, mer aktiv håndheving av likestillings- og diskrimineringslov, arbeidsmiljølov (stillingsvern), plan- og bygningslov (tilgjengelighet), FN-konvensjon, mv.)?
- ❖ **Jobbskapingssporet** (Utvidet bruk av lønnstilskudd, varige eller midlertidige, tiltaks plasser, kombinerings av lønn og trygd)?
- ❖ **Frivillighets- og overtalelsessporet** (Satsing på nye IA-avtaler, de gode eksemplenes makt, appeller om inkluderingsdugnad, mv.)?

Eller: Bedre utnyttelse, kombinerings og samordning av disse sporene?

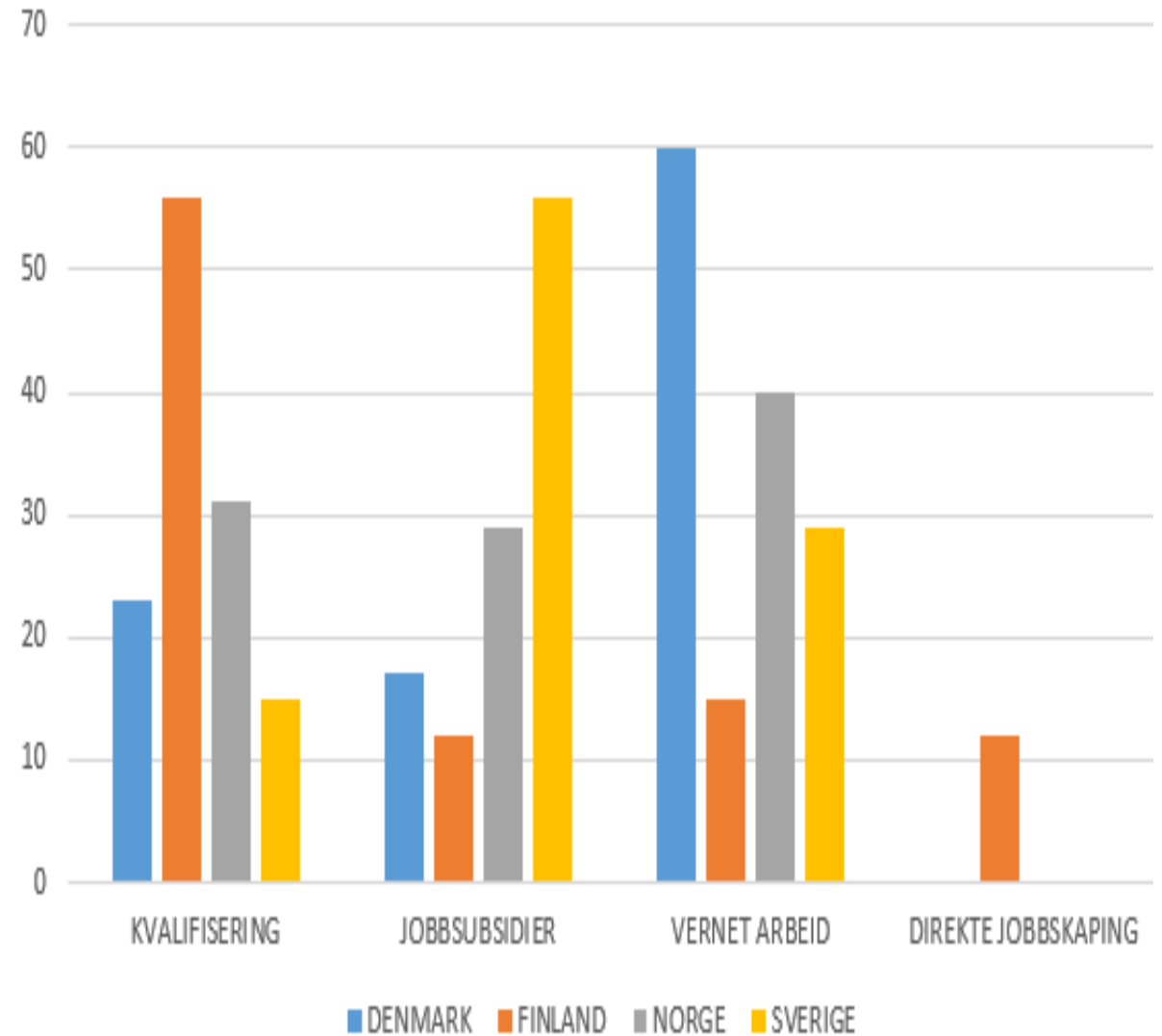
Figur 5:

De nordiske landene hadde ulik profil på sin bruk av penger på arbeidsrettede tiltak i 2016

Finland og Norge satset mest på kvalifisering (både skolegang og arbeidsmarkedskurs)

Norge og Sverige satset mest på ulike former for jobb- eller lønns subsidier

Danmark og Norge satset mest på ulike former for vernet / skjermet arbeid (inkludert arbeid med bistand)

Figur 6:

De nordiske landene fordelte midler til arbeidsrettede tiltak på noe forskjellige måter i 2016

Finland og Norge fordelte største del av midlene som tilskudd til den berørte personen

Danmark og Sverige fordelte største del av midlene gjennom den aktuelle arbeidsgiveren

Finland, Norge og Sverige fordelte omtrent like store andeler av midlene til tiltaksleverandører, men Danmark ikke så slike midler som tilskudd til leverandører

